

Fra råstof til farve

I denne opgave skal eleverne undersøge et kunstværk og blive klogere på Danmarks handelshistorie, samt hvilke materialer kunstnere har brugt gennem tiderne. De skal herefter lave deres egne farvekort, med farver de selv har fremstillet, for at få en forståelse for, hvor farver kommer fra og hvad de består af.

DEL 1 / Værkanalyse - Handel i Øresund

🕒 1 lektion

Lad eleverne undersøge Isaac Isaacsz maleri *Allegori på Ørsund* fra 1662. Brug for eksempel 8 sekunder-øvelsen og spørg eleverne, hvilke detaljer de bemærkede? Lad dem se på værket igen og stil uddybende spørgsmål.

Hvor er vi henne? Der er mange sejlskibe og Kronborg Slot kan anes i baggrunden. Kan I genkende guderne i maleriet? Til højre står Poseidon, der hersker over havene, med sin vigtigste attribut, treforken. Poseidons søn Triton, nederst til venstre, er symboliseret ved konkylien, som han blæser i. Frugtbarhedsgudinden Cybeles attribut er overflødighedshornet, som her er fyldt med frugt fra fjerne lande. En løve står vagt, og på jorden er spredt muslinger, koraller og perler.

Forklar eleverne, at en allegori er en fortælling som er et symbol på noget andet. Hvad prøver kunstneren mon at fortælle om handlen i Danmark på daværende tidspunkt?

Pigmenternes rejse

Øresundstolden var en told, der blev opkrævet af den danske konge fra skibe, der sejlede gennem Øresund. Tolden blev opkrævet i Helsingør, og var en afgørende indtægtskilde for statskassen i over 400 år. For kunstnerne var handlen med varer fra hele verden essentiel for at de kunne få adgang til særlige pigmenter [se bilag]. Pigmenterne kunne komme fra knogler, insekter, mineraler, planter og meget andet - desværre var det på Isaacsz' tid almindeligt, at farve indeholdt blandt andet bly, kviksølv og arsenik, som er meget giftigt.

Spørg eleverne hvad de tror pigmenter er lavet af? Lad eleverne undersøge kortet, der viser hvor forskellige pigmenter stammer fra, og hvilke dyr, planter og mineraler de er udvundet af.

Farver var ikke bare et materiale. De var symboler på rigdom og magt, som eksempelvis ultramarin, der var ligeså dyrt som guld og som blandt andet blev brugt til at give farve til Jomfru Marias kappe i malerier. Hvilke materialer er sjældne eller dyre i dag? Og er der andre ting som symboliserer magt og rigdom?

Kunstværker

Titel
Allegori på Øresund

Kunstner
Isaacsz., Isaac

DEL 2 / Lav jeres egne farver

🕒 2 lektioner

De pigmenter som kunstnerne købte er svære at genskabe i et klasselokale. Men ved at se hvad der er i naturen eller i køkkenet, kan eleverne få en forståelse for, hvordan kunstnere gennem tiden har benyttet sig af forskellige naturlige ressourcer når de skulle male.

Indsamling af materialer

Hvis det er oplagt, kan eleverne gå på opdagelse i nærområdet og indsamle materialer, de tror vil give farve. Det kan være planter, bark, blomster, jord, kridt og hvad der ellers er muligt at finde. På den måde bliver farverne et slags portræt af lokalområdet.

Som regel vil det være svært at skabe kraftige farver, og det kan derfor være en god idé at supplere med ting købt i supermarkedet, som eksempelvis rødbeder, gurkemeje og spinat. Blå kan være svær at lave selv, men prøv at se hvad der sker, når rødkål blandes med citron eller natron.

Bland farver

Efter at have samlet de materialer der skal bruges til at lave farver, skal eleverne nu blande deres farver. Det gør ikke noget, at alle elever ikke har de samme materialer - det gør blot resultaterne interessante at sammenligne efterfølgende.

Maling består generelt af pigment, som er det, der giver farve, samt et bindemiddel der holder pigmentet sammen, samt et opløsningsmiddel der gør malingen flydende. Her må eleverne nøjes med vand, for at kunne få en farve, de kan påføre deres papir.

Mal med og navngiv farverne

Uddel tre-seks stykker akvarelpapir til hver elev. De skal nu påføre deres farve på papiret og lade det tørre. De skal efterfølgende navngive farverne - Har de for eksempel skabt en grumsegrøn, en solgul eller måske candyflosspink?

På farvekortet skal eleverne med en tusch, skrive deres eget navn, navnet på farven, og det de brugte til at lave den. Hæng alle farvekortene op i klassen ved siden af hinanden.

Udfyld en farvecirkel

Hvis I har tid, kan eleverne udfylde en farvecirkel [se bilag] med vandfarver eller akrylmaling. Du kan bede eleverne læse ingredienslisten for at se om der er noget de kan genkende. Sammenlign de syntetiske farver, med de farver som eleverne selv har skabt. Er farverne lige kraftige? Var der nogle som var svære at skabe? Hvilken betydning har det for kunstnere i dag, at farver er tilgængelige?

Opsamling

Saml op ved at se på alle farvekortene i fællesskab. Er der nogle farver der går igen - eller som skiller sig ud? Er der flest varme eller kolde farver? Er der nogle komplementærfarver?

I kan også tale om processen. Var der noget som var overraskende? Var der farver som var svære at skabe? Var der farver der ændrede sig efter de tørrede?

I kan også tale om, hvorvidt syre og base ændrede farverne, hvis I gjorde brug af dette i form for eksempel citron eller natron.

I SKAL BRUGE

- Morter eller små skåle
- Glas
- Skeer
- Vand
- Pensler
- Akvarelpapir A6
- Rødkål, gurkemeje, kul m.m.

BILAG

- Farvecirkel.pdf
- Pigmenter på verdenskortet.pdf
- Pigmenters tidslinje.pdf
- Fremstilling af pigmenter.pdf

Om SMK Connect

SMK Connect gør den kunstneriske kulturarv levende og anvendelig for landets elever. Det sker via modulopbyggede, nøje tilrettelagte undervisningsforløb, der kan bruges direkte i underviserens planlægning.

Udgivet under CC BY-SA